

Förordning avseende Europeiska regionala utvecklingsfonden (inklusive Interreg) och Sammanhållningsfonden

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Dokumentbeteckning

COM (2025) 552

Celexnummer 52025PC0552

Förslag till Europaparlamentet och rådets förordning om inrättande av Europeiska fonden för regional utveckling, inklusive för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och Sammanhållningsfonden som en del av den fond som anges i förordning (EU) [...] [NRP] och om fastställande av villkor för genomförandet av unionens stöd till regional utveckling från 2028 till 2034.

Sammanfattning

Förslaget till förordning består av specifika bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF), inklusive europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och Sammanhållningsfonden (SF). Det kompletterar förslaget om en ramförordning för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och maritimt, välbefinnande och säkerhet, se faktapromemoria om förslag till förordning med grundläggande bestämmelser för en övergripande EU-fond under delad förvaltning 2025/26:FPM10.

I förslaget till förordning framhåller kommissionen att ERUF och SF, i enlighet med fördraget om Europeiska Unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ska bidra till att främja ekonomisk, social och territoriell sammanhållning. Fonderna ska bidra till att minska skillnaderna mellan de olika regionernas utvecklingsnivåer och eftersläpningen i de minst gynnade regionerna och främja europeiskt territoriellt samarbete. Förslaget omfattar också kompletterande

bestämmelser för genomförandet av det europeiska territoriella samarbetet (Interreg). Interreg ska implementeras genom en Interreg-plan på EU-nivå.

ERUF och SF ska bidra till de allmänna respektive specifika mål som framgår av ramförordningen med de grundläggande bestämmelserna. ERUF och SF ska genomföras inom ramen för de nationella och regionala partnerskapsplanerna (NRPP) och Interregplanen.

Genomförandet ska till skillnad från tidigare kostnadsbaserade modell vara prestationsbaserat, dvs. utbetalningar sker när uppsatta delmål, mål och reformer som ingår i medlemsstaternas respektive plan och Interregplanen har uppnåtts.

Regeringen anser att det är positivt att ERUF och SF föreslås stödja insatser för att minska regionala obalanser i unionen och eftersläpningen i de minst gynnade regionerna.

Regeringen välkomnar inriktningen i kommissionens förslag om att främja europeiskt territoriellt samarbete (Interreg).

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen presenterade den 16 juli 2025 sitt förslag till flerårig budgetram för perioden 2028–2034. Förslaget består bland annat av en ramförordning för en ny övergripande fond som samlar flera politikområden - Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och hav, välbefinnande och säkerhet för perioden 2028–2034, som ska genomföras under delad förvaltning. Den 17 juli 2025 presenterade kommissionen sitt förslag till Europaparlamentet och rådets förordning om inrättande av Europeiska fonden för regional utveckling, inklusive för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och Sammanhållningsfonden som ett av åtta sektorsspecifika regelverk inom ramen för nationella och regionala partnerskapsplanen (NRPP), se vidare faktrapomemoria 2025/26:FPM10.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget består av specifika bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF), Sammanhållningsfonden (SF) och Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och kompletterar förslaget om en ramförordning för en Fond för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och maritimt, välbefinnande och säkerhet. I förslaget till förordning framhåller kommissionen att Eruf och SF, i linje med de tillämpningsområden som anges i artiklarna 176 och 177 i EUF-fördraget, ska främja de specifika målen som bidrar till det allmänna målet i artikel 2 punkt 1a i ramförordningen, vilket är att minska regionala obalanser i unionen och eftersläpningen i de minst gynnade regionerna och främja europeiskt territoriellt samarbete, inklusive stöd till projekt inom miljöområdet och transeuropeiska nät.

Syfte och tillämpningsområde

Enligt kommissionen är syftet med förordningen och inrättandet av fonderna är att avhjälpa de regionala obalanserna i unionen och stödja omstruktureringen av regioner som utvecklas långsammare. Det görs genom att stödja reformer och investera i den sociala och ekonomiska utvecklingen i alla EU-regioner samt att stärka det territoriella samarbetet (särskilt genom Interreg-planen). Sammanhållningsfonden ska stödja investeringar och reformer inom miljöområdet och transeuropeiska infrastrukturnät (artikel 177 i EUF-fördraget).

Stödet från Eruf och SF ska, i enlighet med artikel 174 i EUF-fördraget, riktas till missgynnade områden däribland de nordliga glesbefolkade regionerna samt regioner med gräns mot Ryssland, Belarus och Ukraina. Av förslaget framgår att medlemsstaterna även ska stödja integrerade urbana utvecklingsstrategier som fokuserar på hållbar utveckling och adresserar miljö-, energi- och klimatutmaningar. Medlemsstaterna och regionerna ska om lämpligt i sina nationella och regionala partnerskapsplaner fastställa ett integrerat förhållningssätt för att hantera demografiska utmaningar eller specifika behov i geografier med olika utmaningar i enlighet med EUF-fördraget.

Förutom missgynnade områden och hållbar urban utveckling lyfts de yttersta randområdena fram i förordningen.

ERUF och SF bör enligt kommissionens förslag bidra till de specifika målen som anges i artikel 3 i förslaget till förordning COM (2025) 565, inom deras respektive tillämpningsområden. Typerna av insatser som kan stödjas inom de specifika målen har utökats jämfört med i nuvarande programperiod. Till exempel föreslås specifika mål för överkomliga bostäder och stöd till EU:s försvarsförmågor.

Vad det gäller uppföljning, utvärdering och rapportering så kommer genomförandet av Eruf och Sammanhållningsfonden övervakas av ett genomföranderamverk som gäller för den fleråriga budgetramen 2028–2034, och som fastställs i förslaget till förordning om inrättande av ett nytt ramverk för uppföljning av budgetutgifter och genomförande (se faktagenommemoria 2025/26:FPM5).

Finansiell omfattning

Förslaget till flerårig budgetram för perioden 2028–2034 anger totalt 771 miljarder euro i 2025 års priser (865 miljarder euro i löpande priser) för den nya EU-fonden Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och hav, välbefinnande och säkerhet. Det finns ingen specifik öronmärkning för Eruf och SF förutom en öronmärkning för de minst utvecklande regionerna. Däremot föreslås ca 9 miljarder euro i 2025 års priser (10,3 miljarder euro i löpande priser) till Interreg som ska hanteras separat från de nationella och regionala partnerskapsplanerna som regleras i ramförordningen (se faktagenommemoria 2025/26:10).

Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg)

Med syftet att minska detaljstyrningen av stöden inom ramförordningen föreslår kommissionen inga krav på tematisk koncentration för Interreg 2028–2034 som i dagens regelverk för perioden 2021–2027. Interreg ska fortsatt omfatta gränsregionalt samarbete, transnationellt samarbete, interregionalt samarbete och samarbete i de yttersta randområdena. Interreg ska implementeras genom en s.k. Interreg-plan, med separata kapitel för respektive samarbetsregion. Geografiska samarbetsområden och finansiell tilldelning från ERUF till respektive område ska läggas fast i en genomförandeakt som fastställs utifrån information från respektive medlemsstat.

Förutom de specifika målen som nämns i ramförordningen ska Interreg stödja ”Bättre samarbetsstyrning” och ”ett tryggare och säkrare Europa” samt ”mer resilienta regioner med gräns mot Ryssland, Belarus och Ukraina”. Förslaget till förordning omfattar även specifika regler för samarbetet inom Peace Plus som enbart berör gränsregionen mellan i Irland och Nordirland.

Förordningen reglerar hur Interreg ska genomföras genom delad förvaltning. Berörda medlemsstater, och i förekommande fall icke-medlemsstater, ska utse en förvaltande myndighet och en revisionsmyndighet för respektive samarbetsområde i Interreg-planen. Reglerna i ramförordningen ska tillämpas på Interreg-planen, utom i de fall där mer specifika regler anges i denna förordning.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Den föreslagna förordningen är bindande i sin helhet och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

På nationell nivå finns flera författningar som kompletterar gällande EU-rättsliga regelverk. Regeringen förutser att kommissionens förslag kommer att kräva ändringar i nationella förordningar, bland annat i förordningen (2022:1379) om förvaltning av program för vissa EU-fonder. Regeringen analyserar för närvarande frågan.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

Kommissionens förslag innehåller ingen angivelse om utgifterna för ERUF och SF för perioden 2028–2034. Det är därför inte möjligt att göra några jämförelser med tidigare perioder eller bedöma avgiftseffekten av förslaget. Utgifterna för Interreg för kommande budgetperiod, 2028–2034, föreslås uppgå till ca 9 miljarder euro i 2025 års priser (10,3 miljarder euro i löpande priser). Detta är att jämföra med 9,2 miljarder euro i 2025 års priser för budgetperioden 2021–2027. Kommissionens förslag motsvarar cirka 0,5 procent av den föreslagna totala budgetramen inklusive specialinstrument för 2028–2034.

Förslaget till Interreg skulle motsvara cirka 500 miljoner SEK i årlig EU-avgift, baserat på en total prognosticerad genomsnittlig svensk EU-avgift för nästa programperiod om cirka 102 800 miljoner SEK per år (se faktrapomemoria 2025/26:FPM3).

Modellen för prestationsbaserat genomförande kan komma att ställa nya krav på såväl programmering som implementering. Analys behöver därför göras avseende hur ett prestationsbaserat genomförande ska ske.

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringens ståndpunkter avseende övergripande principer för den fleråriga budgetramen och dess storlek, inklusive för enskilda fonder och program, behandlas i faktagenomemoria 2025/26:FPM3.

Regeringens ståndpunkter avseende kommissionens förslag till förordning med grundläggande bestämmelser för en övergripande EU-fond under delad förvaltning behandlas i faktagenomemoria 2025/26:FPM10.

Regeringen anser att det är positivt att ERUF och sammanhållningsfonden föreslås stödja insatser för att minska regionala obalanser i unionen och eftersläpningen i de minst gynnade regionerna och främja europeiskt territoriellt samarbete (Interreg). Regeringen anser att den största delen av resurserna bör gå till de minst utvecklade regionerna. Statusen för de glesbefolkade regionerna i anslutningsprotokollet är en viktig prioritet för Sverige. Regeringen välkomnar att dessa områden specifikt omnämns i förslaget men är kritisk till att den särskilda budgetposten för de glesbefolkade regionerna inte återfinns i kommissionens förslag.

Regeringens utgångspunkt är vidare att insatserna bör inriktas mot konkurrenskraft, innovation samt grön och digital omställning för att bidra till ökad tillväxt och sysselsättning och minskade regionala skillnader i EU.

Regeringen välkomnar att insatserna enligt ramförordningen i högre utsträckning ska riktas mot utbyggnaden av gränsöverskridande militär mobilitet, kritisk infrastruktur och beredskap.

Det är viktigt att regelverket för ERUF och SF främjar innovativa insatser och konkurrenskraft. Exempelvis bör mål och indikatorer vara teknikneutrala.

Det gränsöverskridande samarbetet (Interreg) har enligt regeringen ett genuint europeiskt mervärde genom att möjliggöra gemensamma utvecklingsprojekt

över nationsgränserna. Regeringen välkomnar att kommissionens förslaget omfattar samtliga typer av samarbeten (gränsregionalt samarbete inklusive maritima gränsregioner, transnationellt samarbete, interregionalt samarbete och samarbete i de yttersta randområdena). Samarbete i maritima gränsregioner är en viktig prioritet för Sverige som regeringen kommer bevaka.

Regeringen önskar se förtydliganden från EU-kommissionen om den roll som de makroregionala strategierna väntas spela inom ramen för Interreg-samarbetet framöver.

Regeringen är i princip positiv till en ny genomförandemodell som bygger på prestationsbaserad budgetering. Prestationsbaserad budgetering och genomförande kan ha flera fördelar vad avser fokus på resultat och måluppfyllnad. Det kräver dock att modellen utformas med relevanta mål och ändamålsenliga åtgärder samtidigt som EU:s finansiella intressen skyddas.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentets ståndpunkt är ännu inte känd.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Regeringen avser att skicka kommissionens förslag till Europaparlamentet och rådets förordning om inrättande av Europeiska fonden för regional utveckling, inklusive för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och Sammanhållningsfonden – liksom ramförordningen, COM (2025) 565 final – på remiss. Remissen kan komma att kompletteras med sakråd i syfte att ge berörda partner en presentation av förslagen och presentera preliminära svenska ståndpunkter.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 174, 176, 177, 178 och 349 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Förslaget antas av rådet och Europaparlamentet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Rådet beslutar med kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

När det gäller subsidiaritetsprincipen motiverar kommissionen sitt förslag med att ERUF inklusive Interreg och SF främjar integration och samarbete mellan medlemsstaterna och minskar regionala skillnader inom och mellan medlemsstaterna, inklusive att mellan stads-, landsbygds-, kust- eller glest befolkade områden och mellan Europas fastland och de yttersta randområdena och öarna. Enligt kommissionens bedömning har medel från sammanhållningspolitiken möjliggjort investeringar som annars inte skulle ha förverkligats med samma omfattning, ambition och hastighet. Därför kan förslagens mål inte uppnås av medlemsstaterna som agerar ensamma och unionens stöd skapar mervärde.

Regeringen har inga invändningar mot vad kommissionen anger i förslaget när det gäller förenligheten med subsidiaritetsprincipen och delar kommissionens bedömning.

Vad det gäller proportionalitetsprincipen anser kommissionen att förslaget inte går längre än vad som krävs för att uppnå målen. Det faller inom ramen för åtgärder för att stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen. Målen och motsvarande unionsstöd står i proportion till vad instrumentet syftar till att uppnå. Förslaget syftar också till att stärka tidigare förenklingsinsatser genom att ytterligare förenhetliga och konsolidera reglerna.

Enligt regeringens bedömning går förslagen inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen och anser i likhet med kommissionen att förslagen är förenliga med proportionalitetsprincipen.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förordningsförslaget med specifika bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF), inklusive för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och Sammanhållningsfonden (SF) kommer att inledas i

Arbetsgruppen för strukturåtgärder och de yttersta randområdena (SMOR) i september under det danska ordförandeskapets ledning.

4.2 Fackuttryck och termer

Yttersta randområden: en kategori av regioner inom Europeiska unionen (EU) som omfattas av särskilda bestämmelser på grund av deras avlägsna läge, ökaraktär, litenhet, eller andra geografiska och ekonomiska begränsningar. Dessa områden är en del av EU men har särskilda undantag och stödåtgärder för att hantera deras unika utmaningar.